

Asia: VN/12980/2025

Luonnos hallituksen esitykseksi digipalvelulain 6 a §:n muuttamisesta (tekoäly neuvonnassa)

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

AI Finland ry

Lausunto

10.04.2026

Valtiovarainministeriö

VN/12980/2025

Lausunto hallituksen esitysluonnoksesta digipalvelulain 6 a §:n muuttamisesta

Yleiset huomiot

AI Finland ry kannattaa esitystä. Lakimuutos on tarpeellinen ja oikeansuuntainen. Nykyinen digipalvelulain 6 a § on kirjoitettu vanhentuneeseen sääntöpohjaiseen chatbot-teknologiaan perustuen, ja sen vaatimus neuvonnan tietosisällön ennalta varmistamisesta on käytännössä estänyt generatiivisen tekoälyn hyödyntämisen viranomaisten neuvontapalveluissa. Ehdotettu teknologianeutraali sääntely purkaa nämä esteet.

Pidämme erityisen hyvänä painopisteen siirtymistä yksityiskohtaisista ennakkoehdoista laadunhallintaan ja riskienhallintaan. Tämä vastaa generatiivisen tekoälyn luonnetta, jossa sisällön täydellinen ennakkovarmistaminen ei ole realistista, mutta jatkuva laadunvalvonta on olennaista.

Esitys jää kuitenkin puolitiehen, koska se keskittyy esteiden purkamiseen ilman riittävää huomiota käyttönoton edellytyksiin. Tekoälyn hyödyntäminen viranomaisneuvonnassa edellyttää paitsi oikeudellista liikkumavaraa, myös osaamista, infrastruktuuria ja yhteisiä ratkaisuja. Näihin esitys ei ota kantaa.

Yksityiskohtaiset huomiot

1. Soveltamisalan rajausta on keinotekoinen

Esitys koskee vain verkkosivustolla tai mobiilisovelluksessa annettavaa neuvontaa. Puhelinneuvonta, joka on volyymiltään merkittävin palvelukanava, jää soveltamisalan ulkopuolelle. Pelkästään Verohallinto ja Kansaneläkelaitos vastasivat vuonna 2024 yhteensä lähes neljään miljoonaan puheluun. Suosittelemme, että hallintolain päivittäminen kanavariippumattomasti otetaan pikaisesti jatkovalmisteluun.

2. Viranomaisten kyvykyys ja keskitetty tuki

Esitys toteaa investointitarpeet ja osaamisvaatimukset mutta ei tarjoa rakenteellista ratkaisua. Erityisesti pienet kunnat ja hyvinvointialueet eivät pysty rakentamaan omaa tekoälyosaamista eivätkä hankkimaan ja ylläpitämään omia tekoälyjärjestelmiä kustannustehokkaasti. Kuntien digitalisaatiokartoituksen 2024 mukaan vain 11 prosenttia vastanneista kunnista hyödyntää palveluautomaattioratkaisuja.

Esityksessä viitataan Traficomien hankkeeseen ja Sitran ohjelmaan, mutta systeemitason tuki puuttuu. Esitämme, että valtiovarainministeriö selvittää keskitettyjen tukipalvelujen tarpeen, mukaan lukien yhteiset tekoälyratkaisut, osaamiskeskus ja parhaiden käytäntöjen jakamisen mekanismit. Ilman tällaista tukea lakimuutoksen hyödyt jäävät suurimpien viranomaisten etuoikeudeksi.

3. Suomen- ja ruotsinkielisten kielimallien ja aineistojen merkitys

Esityksessä korostetaan neuvonnan laadun varmistamista ja kielilainsäädännön noudattamista, mutta ei käsitellä sitä, että generatiivisen tekoälyn suomenkielinen suorituskyky on edelleen heikompi kuin englanninkielinen. Ruotsin kielen osalta tilanne on vastaava. Laadukas viranomaisneuvonta kotimaisilla kielillä edellyttää panostuksia kielimallien ja koulutusaineistojen kehittämiseen.

Suomessa ja muissa Pohjoismaissa on käynnissä hankkeita pohjoismaisten kielten kielimallien ja kulttuurisesti asianmukaisten koulutusaineistojen kehittämiseksi. Esitämme, että hallituksen esityksen perusteluissa tai täytäntöönpano-ohjeissa tunnistettaisiin kotimaisten kielten erityisasema

ja tarve varmistaa, että tekoälypohjaiset neuvontapalvelut toimivat laadukkaasti suomeksi ja ruotsiksi.

4. Digitaalinen suvereniteetti ja tietoaineistojen hallinta

Esitys ei käsittele sitä, kenen infrastruktuurissa ja malleissa viranomaisten neuvontadata käsitellään. Kun viranomaisella ottaa käyttöön tekoälypohjaisen neuvonnan, syntyy riippuvuus mallitoimittajasta. Tämä on erityisen merkityksellistä silloin, kun neuvonnassa käsitellään henkilötietoja tai arkaluonteista asiakastietoa.

Esitämme, että jatkovalmistelussa ja täytäntöönpano-ohjeissa otetaan huomioon eurooppalaisten ja kotimaisten vaihtoehtojen asema hankinnoissa, erityisesti kun käsitellään arkaluonteista tietoa. Tämä tukee myös Suomen ja EU:n laajempia tavoitteita digitaalisesta suvereniteettista.

Lopuksi

AI Finland ry tukee hallituksen tavoitetta hyödyntää tekoälyä täysimääräisesti julkishallinnon toiminnassa. Esitys on askel oikeaan suuntaan. Jotta lakimuutoksen hyödyt toteutuvat käytännössä, tarvitaan esteiden purkamisen lisäksi panostuksia viranomaisten kyvykkyyteen, yhteisiin ratkaisuihin, kotimaisten kielimallien kehittämiseen ja selkeään ohjeistukseen. Jatkovalmistelussa on varmistettava, että sääntely pysyy teknologianeutraalina, oikeasuhtaisena ja johdonmukaisena suhteessa EU-sääntelyyn.

AI Finland ry

Karoliina Partanen

Partanen Karoliina
AI Finland ry